

Sapelε

Orosər ceiŋo-na

Prière de chapelet en Cerma pour le mois de Rosaire

Sapelé

Orosér ceinjo-na

Prière de chapelet en Cerma pour le mois de Rosaire

Première édition

Première Impression

Quatrième trimestre 2017

Une conception de:

SOULAMA Emmanuel

SIL / CERMA, octobre 2011

BP 360 Banfora, Burkina Faso

Tél: 70277622/ 78091528

Sapele yaa bige-i?

Diilojaale nande'i dumaaŋo-na. Diiloŋ uŋ puɔraa u pɔpuɔrbiloŋo jo ji jaal Maari-i baa jaalunju maŋ (*Luke 1.28*) a naara Diiloŋ-Yallen cie Elisabeti wanj mamaŋ baa Maari-i (*Luke 1.41-42*), Diilojaale fande nyaanu ku yaa-i. Kuu dii ɳaa ɳ cīŋ Maari-i-na a jaal Diiloŋo-i u ãnfafamma maama-na aa bi cārā-yuč baa mamaŋ dii cārāmmma-i.

Ba ce sapelε-i niε?

Aa suč da ɳ doŋ, ɳ ne semmu-teriengu ɳ ka waa kusucŋ-nu'i; teriengu maŋ molo sie gbāa gaa ɳ yaŋ-na. Da ɳ waa teriengu-na, ɳ yaŋ ɳ ãnjɔgučma waa hiere Diiloŋ-na, aa ɳ hiire ɳ fere ɳ ce ɳ fere ɳaa bisälääŋ nuč Diiloŋo yaanga-na ɳaa Maariŋ hiiriye u fere dumaa. Mafaŋ da ma ce, ɳ ce «*Tuoŋo baa Bięjo...*» aa doŋ baa «*1Mi hūyāa Diiloŋo-na*». Da ɳ bāl baa kufaŋgu-i, ɳ ce «*2I To nučni maŋ dii dɔrɔ-i-na*» aa ce «*3Mi jaal-ni Maari-i*» i siei, aa baal-ku baa «*4Tuoŋo baa Bięjo baa Yalle-Sānti yerre ce bɔi*».

Ku huoŋgu-na, ɳ ce diisenibaa-baŋ ndii. Diiseni diei-i-na, ɳ ce «*I To nučni maŋ dɔrɔ-i-na*» i diei, «*5Mi jaal-ni Maari-i*» cīncieluo, «*6Tuoŋo baa Bięjo baa Yalle-Sānti yerre ce bɔi*» i diei, ɳaa niŋ nyegāaŋ cu ni-naa dumaa cicaara-i-na. Ba bī ku yaa-i diiseni-i «*Tuoŋo baa Bięjo baa Yalle-Sānti yerre ce bɔi*» yaa baalaŋg diiseni-i. Da ɳ bāl diiseni-i, ɳ gbāa haa nel daama-i: «*Yesu, baa fer mi balaŋgu-i aa ɳ gāŋ baa-mi, hūu-mi dāamu-na. Hā-ye muntīenammu hiere dɔrɔ-i-na, aa ɳ ce hujarre bamaŋ dii yaahuolo-na.*»

sõmma naa: «**Hõfellej-maama** dii, **Yakaala-maama** dii, **Maajamma** dii a naara **Macebõiño** bi dii.» Sõmma diei-i-na, nelma ndii-i dii. Da ku waa oroser-ceiño-i, i tie kalan̄ ma yaa aa tie ce sapele-i i kā. Yiliŋgu yiliŋgu, baa ku maama.

Diiseni diiseni, da na ta na ce *«Mi jaal-na Maari-i»*, da na ka hi *«..aa ñ bieŋo-i...»* na bie diiseni fanjo nelma yaa. Ma yaa kuoraaya baa nyisēnni-i domma-na. Dīelā-wuoŋo maama yaa daama: *«..aa ñ bieŋo maŋ huɔŋ kusūfafaan̄gu-na, u yerre dii bɔi»*

Sebə daayo-na, na ka da sapele u cemma hāi. Dīelā-maama-i Diiloŋ-nelma ciɛ gere aa hāalīŋ-maama-i Diiloŋ-nelma ciɛ pɔtɔtɔ da ma gbāa kāyā bamaŋ taaraayaŋ ba suɔ kunan̄gu Diiloŋ-āndaan̄gu-na.

Diilo kāyā-yie aa nu i cārāmma-i.

Mi hūyāa Diiloŋo-na,

Tuoŋo maŋ gbāa ce bimbinni-i hiere.

Mi hūyāa Yesu-Kirsa-i-na umaj u beduɔla-i.

Yalle-Sānti diyaa-yo u nyu kusūŋgu-na,

Viérse Mariya u huɔŋ-yo.

Ba huolaa u yaŋga-i Pōse-Pilati bāaŋgu-na.

Ba gbuu-yo kuraa-i-na u kuu.

Uŋ kuu, ba dii-yo cīncorre-na.

Yesu hiiriye bikuomba-na.

U sieliŋ-yiliŋgu-i u siire hel bikuomba-na.

U nyugāaŋ ka tīena Diiloŋo nadieŋ-na,

Tuoŋo maŋ gbāa ce bimbinni-i hiere.

U ji hel kusuɔŋ-nu'i a ji kar cīruo-i

A hā cicēlmantaamba-i baa bikuomba-i.
Mi hūyāa Yalle-Sānti-i-na,
Baa Egilisi katoliki Sānti-i-na,
Mi hūyāa-ma wuɔ nelfafaamba kāyā ba-naa,
Wuɔ āmbabalma ka yaŋ,
Wuɔ bikuomba ka hel cīncučja-na
A da cicēlma maŋ siɛ ji tī dede.

I To nuɔni maŋ dii dōrō-i-na, - Iŋ yerre waa bɔi, - Iŋ fāamaansīnni jo. - Niŋ waan mamaŋ ma ce hīema-na - ŋaa maŋ cie dumaa dōrō-i-na. - Hā-ye nyunjo ku niiwuoni-i i wuo. - Miɛ i ce jande bamaŋ cālāa-ye, - ce-ye jande i cālmuɔ-i-na dumei. - Baa yaŋ niitāalni mal-e. - Kor-e āmbabalma-na. Ma ce dumaa

Mi jaal-ni Mariya, - girasiya yuu-ni hiere. - Diiloŋo dii baa-ni. - Diiloŋo dei a maar caamba-i hiere. - Aa ŋ Biɛŋo-i Yesyerre dii bɔi. - Mariya Sānti, - Diiloŋ nyu nuɔ. - Cārā Diiloŋo-i ŋ hā ānjalamantaaŋ mi fiefie-i-na baa i kuliiŋ-h

Ma ce dumaa

1: Hɔfɛllenj-maama (*tɛniɛŋo baa samedi*)

1. Diiloŋ-pɔpuɔruŋgu:

Dɔrpɔpuɔrbiloŋo kāa ka waŋ baa Maari wuč u ka ce kusūŋgu, a hoŋ naacombiloŋo. U ka haa u yerre-i Yesu. U ka waa nelbuč, ba ka ta ba bī-yo Dɔrwuoŋo Bieŋo. Diiloŋo ka ce-yo fɔŋgɔtieno.

Maari wuč: «Mei nu Itieno yaa wulaa-i, u yaŋ ma ce-mie ḥaa niŋ waanŋ-ma dumaa.»

Da ŋ da biloŋo-i ŋ saaya ŋ suč wuč Diiloŋo'i hāa-ni baa-yo wuč ŋ fie hā-yo. I ka cārā Diiloŋo-i a hā bientaamba-i kumaŋ ka ce ba ta ba suč wuč ba bisālmba-i Diiloŋo'i būŋŋ-ba baa-ba, ba suč belma.

2. A ce horosinni:

Maari biyaa u gboluoŋgu ka jaal Elisabeti-i aa kāyā-yuč u maacemma-na. Diiloŋo cie baa-ba hiere ba hāi-i-na. Baŋ daa ba-naa, ku gbuu silaa dɔlnu-bei.

Gboluoŋgu'i cieŋ dūŋgu-i, i ka cārā Diiloŋo-i a hā bamaŋ dii Yesu horre-na hiere, Diiloŋo kāyā-bei ba yaŋ bombolma-i aa ta ba suurnu ba-naa.

3. Diiloŋ-Bieŋo homma:

Maari hučŋ Diiloŋo bieŋo-i. Diiloŋo-i bibieŋo, u juč ji hoŋ nelbiloŋ-temma.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā bisālmba-i hiere ba kūŋgu-na, Diiloŋo dii hɔhīnammu bei ba ta ba nu ba bīncuɔmba nunni-i.

4. Ba pāa Yesu-i hā Diilojo:

Maari-i baa Yosefu-i ba pāa ba bieŋo-i hā Diilojo-i. Yesuŋ huɔŋ, yinni kumuɔŋja hāi ku huongu-na, u bīncuɔmba kā baa-yo Diilodubuɔ-i-na ka ce Diilojo-i kasi saa da-yo.

Yesu dii ɳaa fitīnuɔ-i nieraaŋ mie i hɔlma-na.

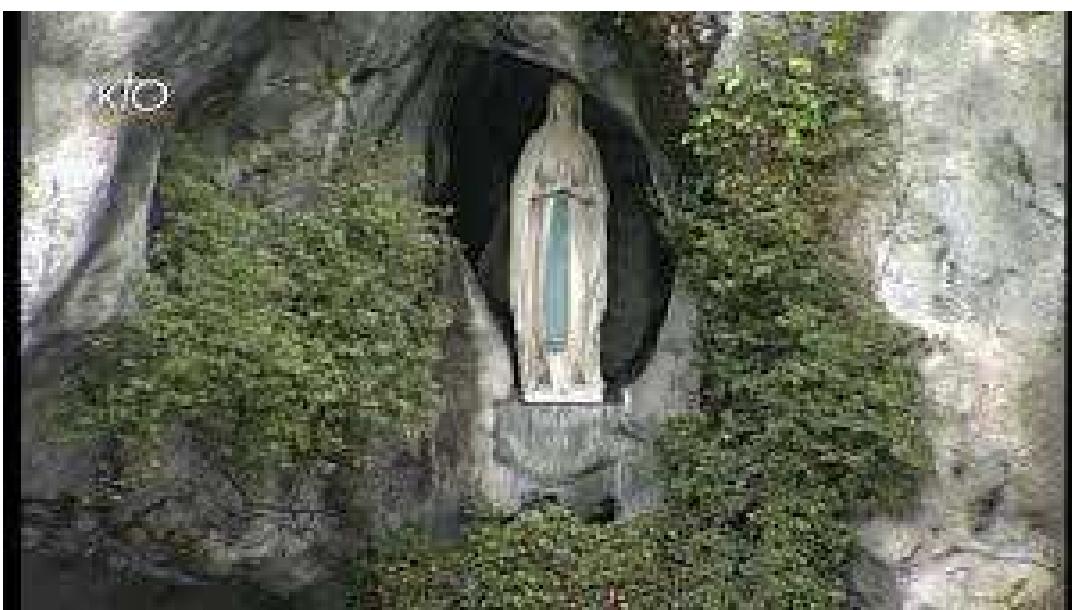
I ka cārā Diilojo-i a hā bamanj saa hi ta ba suɔ ninsɔŋ-Diilojo-i yogo, Diilojo puur ba yammu-i ba da u bieŋo cecerma-i a gbāa kor.

5. Ba taaraaya Yesu-i ka da-yo Diilodubuɔ-na: (*Like 2.41-51*)

Yesu kūŋgu waa kpelle u bīncuɔmba-na. Ba wuɔyaa yififiŋgu ba saa da-yo. Ba gūunu ka da-yo Diilodubuɔ-i-na; u tīɛnaana bīncuɔmba hɔlma-na tuɔ yuu-ba ba ta ba piiye u tuɔ nu.

U gbīe u bīncuɔmba-i wuɔ: «Mi saaya mi ce mi jomma yuŋgu-i.»

I ka cārā Diilojo-i a hā bisālmba maŋ Diilonj-maacemmaŋ-maama yuu ba hɔmmu-i, Diilojo maaya-bei bigāarāŋo-na ba ce ba To huɔŋga.

2: Yakaala-maama (*lamusa*)

1. Yesu batisemma-i:

Ba batiseñ Yesu-i Diiloñ-Yalle hel koñhuruñ temma jo ji diire-yuç. Diiloñ saa gbää duç fiiñaj; u cira: «Mi Biεñø yaa daayo-i; u maama sa suç aa dçlnu-miε. U yaa fiεñ mi huçñga-i.»

I ka cārā Diiloñ-i a hā bamañ ciu Yesu huoñ-nu; Diiloñ kāyā-bei ba maacemma ta ma fē u huçñga-i.

2. Yesu birii hūmma-i kolma:

Maari suç u biεñø-i. U suyaa wuç wεima siε gbää yar-o cemma. Ku'i ciε u piε u caañ-nu a wañ baa-yo wuç kolma yuraa.

U bi piiye baa miεñø-i wuç: «Mi biεñ duç wañ mamañ baa-na, ciεñ-mañ.»

I ka cārā Diiloñ-i a hā Diiloñ-dūñ-baamba-i cīnni-na, ba ta ba siε ba hel ba nu Diiloñ-Biεñø nelma-i ku yaa ka ce ba nañ kaasīnni u hūmelle-na.

3. Diiloñ-bāaňgu domma-i:

«Diiloñ-bāaňgu piyaa tī. Naanañ na cilbabalaño-i aa na siε Neldçđolma-i.»

I ka cārā Diiloñ-i a hā bamañ wañ Diiloñ-nelma-i, Diiloñ yañ ba ciluç biε baa bañ wañ mamañ ku yaa ka dii siriñja niçmba-na ba hūu-ma.

4. Yesu birii u deŋ birma:

«Baa na kāalā; siireŋ!

Moloŋ-Bieŋ duč saa sire hel kuomba hólma-na, baa na yaŋ ma hel molo nu-ma.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā bamaŋ cuu Itieŋo huoŋ-nu hiere, Diiloŋo hā-ba holle ba baa ta ba kāalā baa Itieŋo maama wamma-i, ba baa bi ta ba ce senserre baa-ma.

5. Diilonj-niiwuoni domma-i:

«Hūyāaŋ mi kūčma-i na wuo aa na nyčŋ mi tāmma-i. Diilonj uŋ bilaa tobisifelenni maŋ baa-na, ni tāmma yaa-i.»

I ka cārā Diiloŋo-i a hā Diiloŋigāntaamba-i, Diiloŋ uŋ hielaa tāmmaj-kūŋgu maŋ a dii-ye i-naa nuč baa-yo, ba suč ku ānfaaŋo-i.

3: Maajamma (*maardi baa juma*)

1. Yesu belma hii:

Ku waa lamusa-yiiŋgu; Yesu naa suč wuč u kuliiŋgu hii. Baŋ wuyaa niiwuoni-i tī isučŋgu-na, wuč sire kā naŋkuč naŋo-na duč ka tigiŋ u fere. U cārā Tuongo-i wuč: «Baba, hiel-muč yaahuolo daayo-na. Ngaga baa cira ŋ ne-muč, ce-ma niŋ taaranj ma ce dumaa.»

I ka cārā Diiloŋo-i kumaŋ ka ce i āmbabalma maama ta ma jaŋ-ye, i suč wuč ma yaa diyaa Itieŋo-i kuliiŋgu-na; ku yaa i ka hiel i naŋga mei.

2. Muoru maŋ haa Yesu-i-na:

Sorosibaa-ba tuyaa Yesu-i. Nelbabalaamba ciε-yo huhur-mantieno aa ko-yo.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā jaamba-i baa nawalaamba-i a naara baa sūntaamba-i hiere ba yaa suyaŋ mulīem-a-i ma sīnni-na hiere hīem-a-na bande-i-na. Ba Tieŋo naŋo si dii ji cor Diiloŋo-i. U tuŋ suuye-bei

3. Ba diyaa huɔniŋ-nyantuoluo hā Yesu-i:

Sorosibaa-ba ciε huɔni nyantuoluo a dii hā Yesu-i aa ta ba nyε-yo sūlma. Yesu-i nellentieno; Diiloŋ-nelle Tieŋo yaa-i ŋga ba saa suč. U juč duč ji pigāaŋ-ye ninsoŋ-kerre yaa-i. Fuč fere waan-ma wuc: «Mei nellentesīnni-i bande ku niini sī.»

I ka cārā Diiloŋo-i a hā fɔŋgɔtaamba-i baa fāamaambaa-ba-i, Diiloŋo ce ba yaŋ bombolma-i aa waa hɔhīnantaamba.

4. Yesu-i u kuliiŋ-hūmelle-na:

Yesu tūyāa kuraa-i ba da ba ka gbu-yo. U bigāarāamba sa tuora-yuč ye. I balaŋgu mulāaŋ Yesu-i cor.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā Diiloŋ-dūŋ-baamba-i hiere, Itieŋ uŋ siyaa mulīeŋ dumaa i maama-na, nelięo nelięo u hīrā mulīem-a-i dumei u horre-na a gbāa duč kāyā banamba-i.

5. Yesu kuliinGU-i:

Ba gbuu Yesu-i daaŋ-nu ko-yo. Ba diyaa-yo baa cuobaa ko-yo. Aa u suč duč ku, u biri u nyu-i a hā-ye u duč bi ce i nyu. U hielaa u bigāarāamba berru-i u huɔŋga-na aa cārā Diiloŋo-i hā-ba.

I ka cārā Diiloŋo-i kumaŋ ka ce nučmba ta ba nu Diiloŋo nuŋgu-i aa nanna balaŋgu-i baa hɔdorre-i.

4: Macebɔiŋ-maama (*merkiredi baa jumaansi*)

1. Yesu siire:

Hīεma saa naa waa ma gbāa wuo Yesu-i. Baŋ fie ko-yo, u siire a pigāaŋ wuč Ninsontieno yaa puɔraa-yo kelkel. Dɔrpɔpuɔrbiloŋo gbaraa-ma wuč: «Baa na yaŋ korma da-na. Mi suyaa mie na taara Yesu yaa-i.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā bamaŋ ciɛŋ korma baa Diiloŋ-hūmelle wuɔsaŋgu-i, Diiloŋo hā-ba holle ba bel u maama-i nammu hāi.

2. Yesu nyugūmma-i:

Yesu nyugāaŋ kā u To wulaa. U hilaa kusucŋ-nu'i jo duč ji ce Tuoŋo pɔpuɔruŋgu-i. Dumande-i-na, uu dii tīena baa Tuoŋo-i tuč cārā-yuč u hā bamaŋ nučŋ u nuŋgu-i.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā ãnyagarmantaamba-i, Diiloŋo ko ba hɔmmu-i a bir-ba fuč birma.

3. Diiloŋ-Yalle jomma-i:

Diiloŋ duč waa baa nučni maŋ, ku sa puul. Diiloŋo taara muncīmmu i hɔmmu-na hiere duč gbāa tuč waa baa-ye hɔnni-na hiere.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā bamaŋ daa batemu-i hiere wuč baŋ daa Diiloŋ-Yalle maŋ, ba baa fillā-die ba fereŋ nuč.

4. Maari tamma-i:

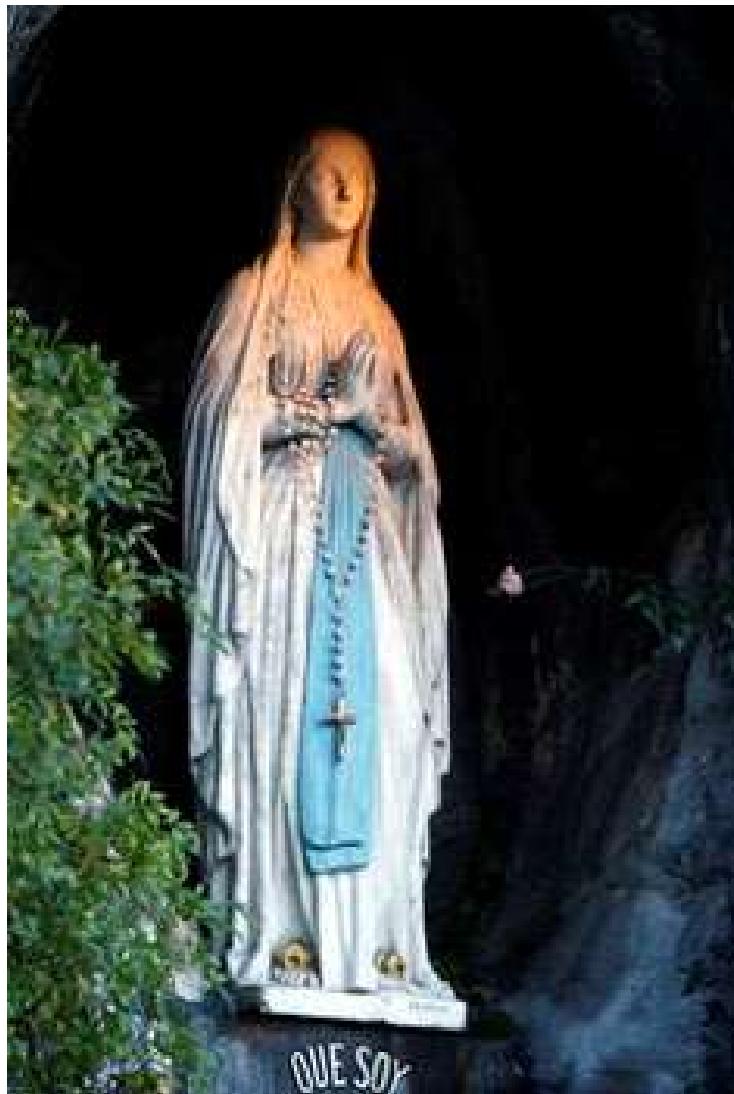
Diiloŋo haa Maari-i dɔrɔ. Gbere hayo-i temma-i daayo-i? Ciɛŋo naŋo diyaa bāanyufelle-i jongor temma, aa haa u gbeini-i ceiŋo-na.

I ka cārā Diiloŋo-i a hā Diiloŋ-dūŋ-baamba-i hiere kumaŋ ka ce ba suɔ wuɔ nelieŋo nelieŋo, u saaya u tuɔ fē u muntīenammu-i, ku yaa pigāŋ wuɔ Diiloŋ-nolŋo kelkel.

5. Diiloŋo pāa Maari-i dɔrɔ-i-na:

Ba diyaa nyantuoluo hā i nyu-i baa mœŋja cīncieluo a hāi yuɔ. Maari cie Diiloŋo huɔŋga-i ku'i cie u pā-yofafamma.

*I ka cārā Diiloŋo-i a hā nelbiliemba-i ba kūŋgu-na hiere,
Diiloŋo yaŋ ba ta ba kuye nelnyulmu-i aa ta ba suɔ ba ce jande
ba-naa nuɔ.*

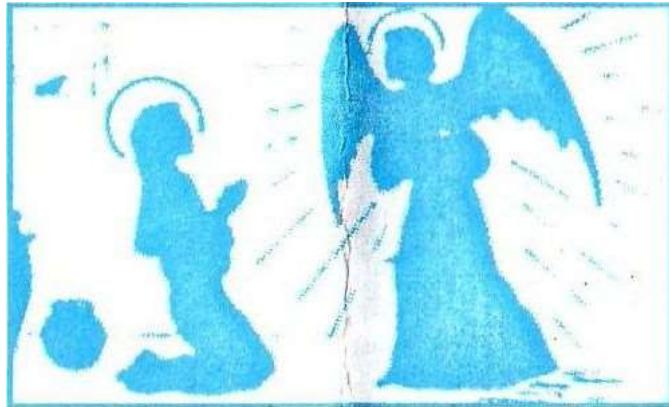

1: Hōfelleñ-maama (*ba ce mafamma-i tēnięjo baa samedi*)

Diiloň-pčpučruŋgu: (*Like 1.26-38*)

«..aa ḡ bięjo maŋ huŋ sūŋgbāfaaŋgu-na, u yerre dii bɔi»

Diiloňo pučraa dčrpčpučr-biloňo-i bilonyčnyuroňo naňo wulaa, ba bī-yo Maari. Baa naa bel-o dčrru tī. U dčrňo-i ba taa ba bī-yo Yosefu. U waa jāmatigi Davidi hāayělňo.

Dčrpčpučrbiloňo kā ka suur Maari wulaa aa naa cira: «Maari, gbuŋ fē ḡ hučňga-i; Itieňo cie baa-ni. U kučnu u hučňga-i baa-ni cor.»

Nel daama cu Maari hučňga-i, u tuč piiye u hučň-na wuč: «Nel hama-i temma-i dumandę-i?»

Dčrpčpučrbiloňo gbē-yo wuč: «Diiloňo cie baa-ni, baa yaŋ korma da-ni. ḡ ka ce kusūňgu a hoň naacombiloňo. Da ḡ hoňyo, ḡ haa u yerre-i Yesu. U ka waa nelbuč, ba ka ta ba bī-yo Dčrwuoňo Bieňo. Diiloňo ka ce-yo fčngčtieno u haayieňo-i Davidi temma. U ka tīena Isirahel-baamba yuŋ-nu gbula, aa u fčngūč sa ji tī dede.»

Maari wuč cira: «Mučmi sa bi suč bibieňo yogo, ma ka ce nię gbāa ce?»

Dčrpčpučrbiloňo gbē-yo wuč: «Diiloň-Yalle ka ce-ma hiere, Dčrwuoňo ka hā-ni ku fčngūč-i. Ku'i cie mie niŋ ka hoň naacombiloňo maŋ, ba ka ta ba bī-yo Diiloň-Bieňo. ḡ daa ḡ horoňo-i Elisabeti-i ke! Naacombiloň-kusūňgu yieraaya-yuč; ḡ sięsuč wuč cicorňo. Baŋ taa ba gbē umaŋ wuč cenyęiňo, u caamba niediei yaa dei kuŋ yaraa-yo. Wεima sa yar Diiloňo-i.»

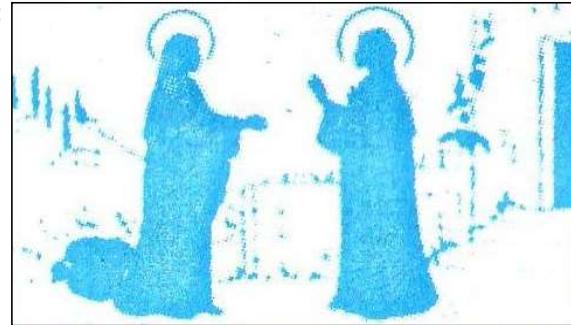
Maari wuč cira: «Mεi tīenaana Itieňo tīenamma, u yaŋ ma

ce-mie ካaa niŋ waan-ma dumaa.» Uŋ waan mafamma-i, dɔrɔruɔrbiloŋo bir ta.

A ce horosinni: (Like 1.39-56)

«..aa እ bieŋo maŋ fīe Nsāa-Batisi huŋga-i, u yerre dii bɔi»

Yibienja faŋa-na, Maari wuč sire
gbāana kā duč ka ne Elisabeti-i.
Uŋ kaa hi dii u gboluoŋgu-i
dumelle-na aa jaal Elisabeti-i,
biloŋo pāŋ sagalla Elisabeti
kusūŋgu-na. Diiloŋ-Yalle pāŋ yu
Elisabeti huŋga-i. U tuč piiye baa Maari-i wuč: «Diiloŋo cie
baa-ni a yaŋ caamba-i hiere, aa bi ce baa biloŋo maŋ እ
kusūŋgu-na.» Aa cira: «Mi Tieŋo nyu waa hie ji har mei
temma-i mi wulaa? Miŋ nuč እ jaalunŋu-i, ku gbuu dɔlnu
biloŋo sagalla dii mi kusūŋgu-na. Itieŋ uŋ puɔraa ba ji waŋ
mamaŋ baa-ni, niŋ hūyāa-ma wuč ma ka ce, naŋ yuŋgu
dɔlaa.»

Maari wuč bi pāŋ doŋ tuč hāl wuč:

«Mei gbu mi jaal Itieŋo yaa mi huŋga-na.

Diiloŋo maŋ kuraŋ-miŋ,

mi huŋga gbuu fē baa-yo da hñinni!

U nie u cāarāŋo yaaŋ-na.

*Coima saa fa, a doŋ fiefie-i-na, nuɔmbaŋ sireŋ ba jo dumaa, ba
ka cira mi yuŋgu dɔlaa.*

Itieŋo cie baa-mi cor.

U fafaŋgu temma si dii.

Bamaŋ kāalāayāŋ-yuč,

u ka tuč ce baa-ba baŋ sireŋ ba cīt ba-naa dumaa.

*U cie bemma;
u duanya bombolmantaamba-i.*

*U hūyāa fῆgūo-i fῆgōtaamba wulaa
aa ce nawalaamba da yunju.*

*Nyulmuŋ waa bamaŋ nuč-i, u hāa ba wuo ye,
aa bir waamba-i u saa hā-ba bīŋkūŋgu.*

U juč ji kāyā Isirahel-baamba-i.

U juč ji kor u cāarāamba-i.

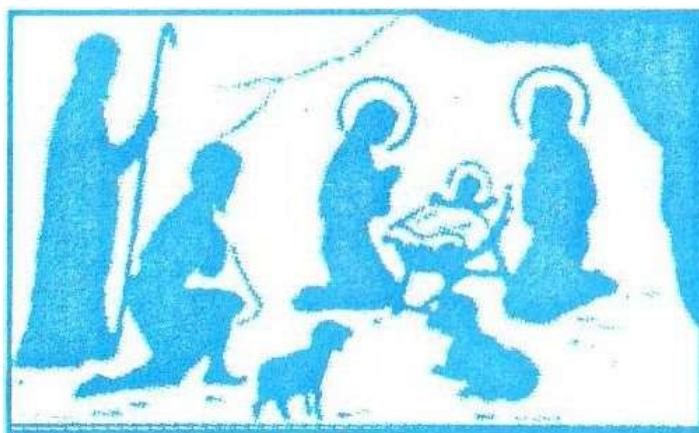
*U saa yaŋ u ānfafamma cemma-i Abiramu-i-na
baa u huoŋ-baamba-na.*

Uu naa pā nuŋgu faŋgu yaa baa i bīncuomb-a-i.»

Maariŋ kāa Elisabeti terienju-na, u cie caamba siei temma baa-yo aa suč bir kūŋ.

Diiloŋ-Bieŋo homma: (Like 2.1-21)

«..aa እ bieŋo maŋ huči kunajo-na u yerre dii bɔi»

Maari kusūŋguŋ juč vāa,
kuč saanu baa Orome ba
jāmatigi wuč ba kāŋ
nučmba-i hiere nelle-na.
Ba taa ba bī-yo Ogisi.
Nučkāl daade temma saa
ce dede. Hučngu faŋgu-

na, Kirinisi yaa waa Siiri yunju-na. Nelięjo nelięjo, u saaya
u kā u neholleň ka nyęgęň u yerre-i. Yosefu waa Davidi
hāayęljo. U waa tīęna Nasareti, dii Galile huči-na. Fuč wuč
sire terienju-na a kā u tobaa-ba nelle-na duč ka nyęgęň u
yerre-i baa u dōrjo-i Maari-i. Ba bī nelle fande-i Betelemu;
Davidi ba nelle yaa-i. Dii dii Yude huči-na.

Baŋ kāa, Maari kusūŋgu ka bel-o dii terien̄gu-na u hoŋ u bilodīelāŋo-i naacombiloŋo. Ba saa naa da munc̄mmu niraan̄-dūŋgu-na. Wuč ce nyarkpātānni fīnya biloŋo-i aa galla-yuč kūnaŋ-na.

Nelle kōtuŋgu-na, ānc̄inaamba namba waa ta ba cō ba niya-bei ba tūlmba-i. Ba juč'a ba ne da Itieŋo dōrp̄puɔr-biloŋo naŋo-i ba caaŋgu-na; u caraaya-bei baa cecerma naŋ temma; ba hulein̄ja pāŋ caar hiere. Dōrp̄puɔrbilono gbē-ba wuč: «Baa na yaŋ korma da-na, mi juč baa neld̄d̄lma da mi ji tūnu-n̄ei. Ma ka fē nučmba h̄omm̄u-i hiere: Isuč̄j daaku-na, na koŋkortieŋo huč̄j Davidi ba nelle-na. Diiloŋ uŋ pāa nuŋgu-i wuč u ka saaŋ Koŋkortieŋo maŋ u yaa-i. U yaa Itieŋo-i. Naŋ ka suč-yo dumaa ku yaa daaku: Da na ka hi, na ka da ba fiénya bilos̄elāŋo naŋo baa nyarkpātānni aa galla-yuč kūnaŋ-na; u yaa-i.»

Ba'a ba ne da dōrp̄puɔrbiemba namba juč ji naara dīelā-wuono-i ta ba hāl ba tuŋlu Diiloŋo-i. Ba maama saa waa dei baa yuliiŋgu-i. Ba taa ba hāl wuč:

«*Diiloŋo gbē baa tučlnumma dōrɔ-i-na,*
aa uŋ dɔlaa nelbiliemba-i, yaafēlle waa h̄iem̄na-na.»

Dōrp̄puɔrbiembaŋ juč hāl tī, baa nyugūŋ dōrɔ. Baŋ nyugāaŋ, ānc̄inaan̄ baa cira: «Yaaŋ i kā nelleŋ-huč̄ŋga-na i ka ne Diiloŋ uŋ puɔraa ba ji waŋ mamaŋ baa-ye maŋ cie dumaa.» Baa sire gbāana kā ka da Maari-i baa Yosefu-i baa bilos̄elāŋo-i kūnaŋo-na. Baa doŋ ta ba piiye dōrp̄puɔrbiloiŋ uŋ waan̄ mamaŋ baa-ba naacombiloŋo kūŋgu-na. Umaŋ duč nu-ma, ku ce-yo gberɛ. Maari wuč bella nel daama-i hiere u huč̄-na tuč jčguc̄ŋ-ma; u saa yaŋ ma diei karaanu-yuč.

Ku huon̄gu-na, ānc̄inaamba biŋgūunu. Dōrp̄puɔrbiloiŋ uŋ waan̄-ma baa-ba dumaa, ba bi kaa da-ma dumei. Baa ta ba

hāl neini ba gbelię Diiloňo-i ba kūj.

Biloň uŋ juč da yinni niisiεi-i, baa jā-yo aa haa u yerre-i Yesu. Dɔrpɔpuɔrbiloňo naa pigāaŋ Maari-i yerre fande yaa-i aa u kusūŋgu suč da ku yiɛra-yuč.

Ba pā Yesu-i da ba hā Diiloňo: (Like 2.22-40)

«..aa ḡ biɛŋo maŋ Koŋkortieňo-i, u yerre dii bɔi»

Naacombiloň u bīncuɔmba yuŋ-maama migāamaŋ-yiŋguŋ juč hi ḡaa maŋ waan dumaa Moisi ānjīnamma-na, baa bi kā baa naacombiloňo-i Diilodubuč-i-na dii da ba ka pā-yo hā Diiloňo-i ḡaa maŋ bi nyegāaŋ dumaa Diiloň-nelmana wuč: «Naacombilodīelāňo saaya u pā hā Diiloňo.» Baa naa saaya ba kā baa niikonni a saa baa ānjīnadučŋ daama-i: koŋhuriimba hāi sisč nɔnsɔr ba huriimba hāi.

A ne da bīncɔiňo naŋo waa Yerusalem-i-na, ba taa ba bī-yo Siminyo. U taa u nu Diiloňo nuŋgu-i aa tira vii baa-yo. Umaŋ naa saaya u jo ji kor Isirahel-baamba-i u taa u niya u jomma-i. Diiloň-Yalle waa baa-yo. Dii naa tūnu-yuč wuč Itieň uŋ ka saaŋ Koŋkortieňo maŋ, u ka da-yo baa u yufelle aa suč ku. Diiloň-Yalleň waa baa-yo dumaaŋo-na, wuč kā Diilodubuč-i-na. Baŋ kā baa Yesu-i da ba ka pā-yo hā Diiloňo-i, Siminyo wuč hūu-yo tūu-yo aa naa cira:

«Itie, fiefię fuč, niŋ waan mamaŋ ma cie. ḡ cāarāňo hučŋga fię; ḡ gbāa hūu-yo fiefię-i-na.

Mi daa Koŋkortieňo-i baa mi yufelle.

Niŋ saaŋ umaŋ hā nelbiliembä¹⁷ hiere, mi daa-yo.

U yaa nieraamba fitīnuč-i.

U yaa ka ce ba suč ῃ saaŋgu.

Aa ce ῃ baamba-i Isirahel-baamba da yerre.»

Kuč cu naacombilojo bīncučmba hōmmu-i. Siminyč cuw cārā Diilongo-i hā-ba aa naa gbē nyuŋo-i wuc: «Ij bieŋo jomma ka kcsuč nučmba bci Isirahel-na aa bi kor nučmba bci. U ka pigāaŋ Diilongo sīnni-i, ῃga nučmba ka bigāaŋ-yo. U ka puure nučmba bci kusūŋ-maama. Aa nuč fuč, cięŋ nuč, ānjeŋgučma ka gbuu ko-ni.»

Diilopčpučrbilojo naŋo bi waa, ba taa ba bī-yo Ani. U saa tuč naa Diilodubuč-i-na. U taa u cārā Diilongo-i bāaŋgu-i baa isučŋgu-i. Fuč wuc bi jo hučŋgu faŋgu-na ji da naacombilojo-i. Wuč jaal Diilongo-i aa naa tuč piiye u maama baa bamaŋ taa ba niya Yerusalemu kormaŋ-yiŋgu-i.

Mamaŋ nyegāaŋ ānjīnamma-na, Yesu bīncučmbaŋ kaa cema tī, baa bir kā Nasareti-i-na; ba nelle yaa-i difande-i dii Galile-i-na.

Naacombilonj wuc tuč vāa u jo; u taa u nu nelma-i ῃaa bige-i! Diilongo naa firnu u hučŋga-i baa-yo.

Ba daa Yesu-i Diilodubuč-i-na: (Like 2.41-51)

«..aa ῃ bieŋo maŋ baŋ daa-yo u To dūŋgu-na, u yerre dii bci»

Belle belle, Yesu bīncučmba taa ba kā ba ce korsinni tīmmaŋ-ponsaanju-i Yerusalemu-i-na. Yesuŋ juč da bieŋ cīncieluo a hāi, baa kā baa-yo. Ponsaanjuŋ kaa bāl, baa gūunu.

Yesu wuc yaŋ-ba aa tīna dii Yerusalemu-i-na ba saa suč.

Nuɔmba naa ciinu cor hūmelle-na. Baŋ naa-yo, ba da niɛ sī uu dii nuɔmba hɔlma-na. Ba wuɔ yififiŋgu, moloŋ yufelle saa haa-yuɔ. Ba doŋ ta ba taara-yuɔ nuɔmba-na ba sa da-yo ba da-yo. Ba naa ba bir ta ba taara ba kā Yerusalem-i-na. Yinni hāi cor, sieliŋ-yiŋgu-i, ba kā ka da-yo Diilodubuɔ-i-na; u tīenaana ānjīnamma pigāataamba hɔlma-na tuɔ yuu-ba ba ta ba piiye.

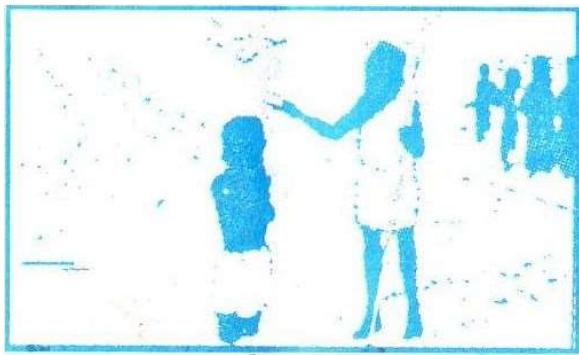
Bamanj waa hiere, u maama cu ba hɔmmu-i. U bīncuɔmbaŋ kaa da-yo dumaanjo-na, kuɔ ce-ba gberɛ. Nyuŋ wuɔ cira: «Nuɔ daani, ŋ ciɛ bige-i yiɛ dumande-i-na? ʃ ciɛ i huleiŋa fūnuŋ caar i sire tie taara-niɛ.»

Yesu wuɔ cira: «Bige-i ciɛ na ta na taara-miɛ? Na saa cuɔ mi saaya mi waa mi To dūŋgu-na weɪ?»

Ba saa suɔ u nelma yuŋgu-i. Wuɔ naa wuɔ sire ba ta Nasareti-i-na. U taa u nu u bīncuɔmba nuŋgu-i. Mamaŋ ciɛ cor hiere, nyuŋo saa yan ma diei karaanu-yuɔ.

2: Yakaala-maama (*ba ce mafamma-i lamusa-yiŋgu*)

Yesu batisemma-i: (*Mati 3.13-17*)

«..aa ŋ biɛŋo maŋ Diiloŋo
hielaa u yufelle yuɔ, u yerre dii
bɔi»

Nsāaŋ taa u batiseŋ nuɔmba-i huɔŋgu-na, Yesu wuɔ sire kā u cuɔ ka batiseŋ-yo. Nsāa wuɔ ka muo jāŋ wuɔ fuɔ siɛ ce-ma. Aa naa tuɔ piiye baa-yo wuɔ: «Nuɔnei saaya ŋ batiseŋ muɔ...»

Yesu wuɔ cira: «Diiloŋ սŋ'a ma ce dumaa, yan i ce-ma dumei.» Nsāa wuɔ naa wuɔ hūu-ma.

Baŋ juɔ batiseŋ Yesu-i tī aa u hɔl hūmma-na, cuɔ cuɔ

puur. Wuč u ne da Diilonj-Yalle hilaa koñhuruŋ temma jo ji diire-yuč. Baa nu molo piiye dɔrɔ-i-na wuč: «Mi Biεŋo yaa daayo-i; u maama sa suč aa dɔlnu-miε. U yaa fiεŋ mi huɔŋga-i.»

Yesu birii hūmma-i kolma: (Nsāa 2.1-12)

«...aa ḡ biεŋo maŋ cie gbεrε-i kanaa-i-na, u yerre dii bɔi»

Yesuŋ bīε Filipu-i baa Natanayel, yiŋgu diei cor, hāalīŋ-yiŋgu-na, ba ta ba jā ciεŋo nelle nande-na ba bī-de Kana; dii dii Galile huɔŋ-na. Yesu nyu waa kālle fande-na a

naara Yesu-i baa u hāalābiemba-i. Huɔŋgu naŋgu juč hi, ba kolma yor. Yesu nyu wuč gbε Yesu-i wuč: «Ba kolma yuraa.»

Yesu wuč cira: «Nnaa, yaŋ-ma ḡ hā-mi, ku saa hi mi wulaa yogo.»

Nyuŋ wuč waŋ baa maacembiemba-i wuč: «Duo waŋ mamaŋ baa-na, na ce-ma.» A ne da bōeŋja naŋa waa terieŋgu-na; a waa bōeŋ niediei. Yesu wuč waŋ baa maacembiemba-i wuč: «Kaaŋ na ka hu hūmma na ji dii bōeŋ daaya yu.» Baa kā ka hu hūmma-i ji dii bōeŋja yu.

Wuč gbε-ba wuč: «Kaaŋ manamma na ka hā umaj niεŋ kolma-i.» Ba kaa ka hā-yo. Hūmma birii kolma! Wuč hūu nyčŋ, u saa suč maŋ hilaa kusucŋ-nu. Wuč bī dɔrbieŋo-i a ji tuč piiye baa-yo wuč: «Kolma maŋ dɔlaŋ, ba hā nučmba-i ma yaa-i igεna. Da ba ji nyčŋ ye, ba suč ta ba hā-ba mamaŋ sa dɔlaŋ. Nuč fuč, naŋ bir yaŋ maadčdolma-i ji ta ḡ hā-ba baa-ma huoŋ-nu!»

Yesu kaaŋ ce hiŋ daama yaa-i. U ciɛ-ma Kanaa dii Galile nuɔ. U pigāaŋ u fere pigāaŋ daama temma yaa-i u hāalābiemba hūu u maama-i.

Uŋ hilaa terieŋgu-na, u kā Kafarnamu ka ce yinni celle. U nyu waa baa-yo baa u hāmba-i a naara u hāalābiemba-i.

Diilonj-bāaŋgu domma-i: (*Marke 1.14-15*)

«..aa ŋ bieŋo maŋ pigāaŋ-ye nelnyulmu-i, u yerre dii bɔi»

Hučŋu naŋgu juč hi, baa bel Nsāa-i dii-yo kaso. Yesu wuč sire kā Galile-i-na ka tuč waŋ Neldɔdɔlma-i baa nuɔmba-i. U taa u piiye wuč: «Ku hii, Diilonj-bāaŋgu piyaa. Naanaŋ na cilɔbabalaŋo-i aa na siɛ Neldɔdɔlma-i.»

(Nsāa 20.19-23.).

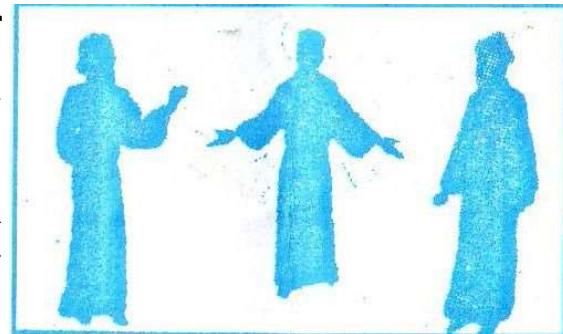
Yindučŋu faŋgu dānambāaŋgu-na, hāalābiemba tigiiŋ banaa dūŋgu naŋgu-na aa gbonu-kuč ba fereŋ nuɔ. Ba juč'a ba ne da Yesu-i ba hɔlma-na. Wuč gbẽ-ba wuč: «Tīyāaŋ dei!» Uŋ waanj mafamma-i, wuč pigāaŋ-ba u nammu-i baa u gbugbeŋo-i. Hāalābiembaŋ daa-yo, ba hɔmmu gbuu pāŋ fẽ da yogogo. Yesu wuč tira cira: «Tīyāaŋ dei!» Aa naa cira: «Mi To uŋ puɔraa-mi dumaa, muč mi bi puɔr-na dumei.»

Uŋ waanj mafamma-i, wuč hulfafalmu dii-bei aa naa cira: «Mi hāa-na Diilonj-Yalle yaa-i. Da na pir bamaŋ āmbabalma-i, ma ka pir, ŋga da na saa pir bamaŋ maama-i, ma ka tīe ba yunni-na.»

Yesu birii u deŋ birma: (Matie 17.1-9)

«..aa ŋ bieŋo maŋ pigāaŋ-ye ŋ bɔbɔima-i, u yerre dii bɔi»

Kunangu-i Yesu cie fuč baa Pier baa Sake a naara Sake hāajo-i Nsāa, ba kā ba deŋ ka nyugūŋ tānujaataama naajo-na. Ba'a ba ne da Yesu birii u deŋ birma: U yaŋga caa dumaa ka fereŋ nuŋaa bāaŋgu, u jongorbaa-ba bir baapielmba ta ba caa da muimui. Ba'a ba tira ne da Moisi-i baa Eli-i ba caraaya-bei ta ba piiye baa Yesu-i. Pier wuč gbē Yesu-i wuč: «Itie, i jomma faa bande-i-na dε! Da ŋ sie, ŋ yaŋ mi ce gbuganni siei: ku diei naŋ kūŋgu, ku diei Moisi kūŋgu, aa ku diei kūŋgu naŋgu-i Eli kūŋgu.» Nelma saa ji tī u nuŋgu-na, nyaasinni nanni jo ji suuye-bei. Ba'a ba ne da, molo piiye ni huŋga-na wuč: «Mi Bieŋo yaa daayo-i, u maama sa suč aa dōlnu-mie. U yaa fīeŋ mi huŋga-i. Taa na nu u nuŋgu-i!»

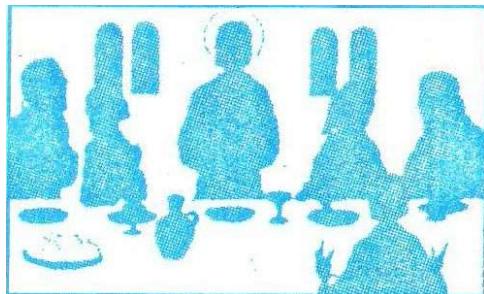
Moloŋ daa uŋ piiye, hāalābiemba kūčma pāŋ ta ma nyεŋ; baa dūuna hiere nisīŋ ba yunni-i hīεma-na. Yesu wuč tuč wučra u haa u naŋga-i bei aa naa cira: «Baa na kāalā; siireŋ!» Ba ciirii ba yunni-i ku yaa nuč-i, a da Yesu yaa u diei yoŋ.

Baŋ juč ta ba hiire tānuŋgu-na, Yesu wuč waŋ-ma kuolamei baa-ba wuč Moloŋ-Bieŋ duč saa ku aa sire, ba baa waŋ nel daama-i baa molongo.

Diiloŋ-niiwuoni domma-i: (*Mati 26.26-29*)

«..aa η bieŋo maŋ kuu i maama-na, u yerre dii bɔi»

Baŋ waa ta ba wuo niiwuoni-i, Yesu wuč bie buruo aa jaal Diiloŋo-i aa būlnu-yuč hā u hāalābiemba-i aa cira: «Hūyāaŋ mi kūcma yaa-i daama na wuo.» Ku huoŋgu-na, wuč bie duvēŋo ciij-na, aa jaal Diiloŋo-i aa hā-ba baa-yo aa cira: «Nyucŋ tēntēŋ hiere, mi tāmma yaa-i, tobisīnniŋ-tāmma yaa-i. Ma ka kūnna pir nučmba bɔi āmbabalma. Mi tūnu-nei: Da ma hel daaku-na, ni mi To nelleŋ sī, mi się tiraan nyčŋ duvēŋo baa-na.»

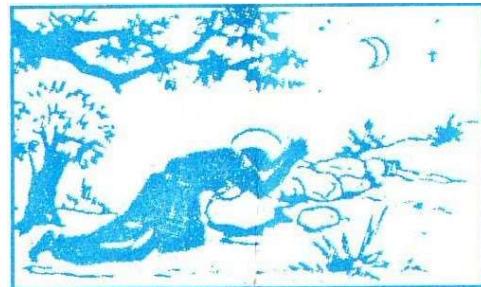

3: Maajamma (ba ce mafamma-i maardi baa juma)

Yesu belma hii: (*Mati 26.36-56*)

«..aa baŋ cie kuujanġu-i η bieŋo maŋ nuč-i, u yerre dii bɔi»

Yesubaa-ba kaa hi terienġu naŋgu-i ba bī-ku Getiseman. Yesu wuč gb̄e u hāalābiemba-i wuč: «Tīenaanaŋ bande aa muč mi kā dii daalei ka cārā Diiloŋo-i aa bir jo.» Aa naa kā baa Pier baa Sebede bεručmba-i ba hāi-i-na. Uŋ kāa terienġu-na, u hučŋga doŋ ta ka gučla aa korma tiraan ta ma da-yo. Wuč gb̄e-ba wuč: «Mi hučŋga si dii hučŋga, tīenaanaŋ bande-i-na na cie-mi; baa na dučfūŋ.» Aa kā yaanġ-na celle ka dūuna nisīŋ u yuŋgu-i hīema-na aa cira: «Baba, da η'a η ka gbāa, hiel-muč yaahuolo daayo-na. Ηga baa cira η fer-muč, ce-ma ninj taaranj ma ce dumaa.»

Ku huongu-na, wuč bir jo u hāalābiemba siei baanj daaba wulaa, a jo ji da ba kuraa duɔfūŋ. Wuč pīŋ-ba aa naa tuč piiye baa Pier wuč: «Halle na saa gbāa tīena da huongu celle baa-mi! Baa na duɔfūŋ, taa na cārā Diiloŋo-i weima baa gbāa tāal-na dii-na kuubabalaŋgu cemma-na. Ānfafamma cemmaŋ-maama dii nelbiloŋo huongu-na, ḡa ku fōŋgūč yaa si dii-yuč.»

Uŋ waanŋ mafamma-i, wuč bir ta ka tuč cārā Diiloŋo-i. Uŋ waanŋ mamaŋ gboluongu faŋgu-na, u ciera: «Baba, da kuč yaahuolo daayo saaya u da-mi, weima sī, ma ce niŋ taaraŋ ma ce dumaa.» Aa naa bir jo u hāalābiemba wulaa jo ji da duɔfūmmu kuure-bei. Wuč bir ta ka tiraat tuč cārā Diiloŋo-i. Uŋ juč kufaŋgu-i, wuč jo ji gbē u hāalābiemba-i wuč: «Na saa ye dumaa duɔfūmmu-na we? Ku piyaa. Ba ka hā āmbabal-manciraamba-i baa Moloŋ-Bieŋo-i. Siireŋ i ta! Umaŋ ka hā-ba baa-mi u'i juŋŋ daayo, u saa maa!»

Nelma saa tī Yesu nuŋgu-na; ba'a ba ne da Yuda juč ji tuč yiéra baa nelpūŋgu naŋgu u huongu-na. Diilojigāntaamba yuntaamba-i baa nelle bīncučumba yaa pučraa-ba. A ne da ban'ja ba jo, Yuda naa gboya-bei wuč: «Da mi ka pūrā umaj da mi jaal-o, u yaa-i; na bel-o.»

Banj kāa ka hi, Yuda wuč pāŋ pię Yesu caaŋ-nu aa cira: «Hāalātie, jaaluŋgu yaa-i!» Aa kā ka pūrā-yuč.

Yesu wuč cira: «Mi jīɛ, niŋ juč mamaŋ nuč-i ce-ma.»

Bamaŋ juč baa Yuda-i baa pāŋ pię bel Yesu-i. Bamaŋ waa baa Yesu-i, unanŋ wuč fa u jigāŋga-i hiel-ka a jafūŋ Diilojigāntaamba yuntieno maacembiloŋo tūŋgu-i a kar-ku.

Yesu wuč cira: «Dii ḡ jigāŋga-i ka foguongu-na. ḡ saa da, umaj duč tuč ce berru-i baa jigāŋga, jigāŋga'i ka wuo-yo. ḡ daa nie sī mi sie gbāa muo mi natieŋa mi To-i-na we? Aa da ḡ bi da mi muyaa mi natieŋa yuč²⁴hoi huongu-i baa huongu-i,

uŋ ka saaŋ dərpəruɔrbiemba ji hūu-mi. ɍga da mi ce mafamma-i, mamaŋ nyegāaŋ Diilonj-nelma-na ma ka ce nies gbāa ce? Diilonj wuč ma ce dε'i nuč-i.»

Aa naa waŋ baa nučmba-i wuč: «Na hilaa baa jigāmmu baa bōeŋja da na ji bel-mi ɣaa cuoyuo muč. Yinni maŋ joŋ mi waŋ Diilonj-nelma-i baa nučmba-i Diilodubuč-i-na, bige-i cie na saa bel-mi teriengu-na? ɍga Diilopəruɔrbiembaŋ waanj mamaŋ ma saaya ma ce, ku'i cie.» Hāalābiemba gbar hiere aa nanna-yuč.

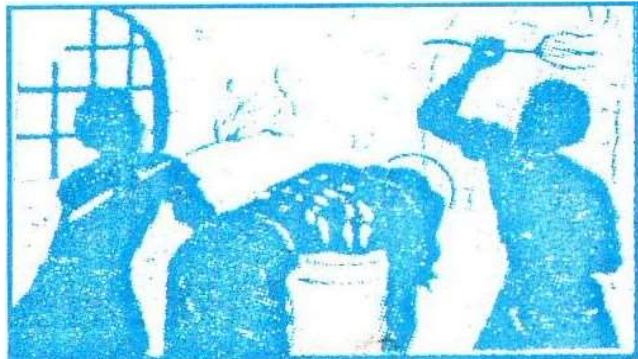
Muoru maŋ haa Yesu-i-na: (*Mati 27.11-26*)

«..aa baŋ cie hɔdorre-i baa ɣ biɛŋo maŋ, u yerre dii bɔi»

Baŋ bilaa Yesu-i, baa kā baa-yo Pilati wulaa. Pilati wuč yuu-yo wuč: «Yuifu ba nellentieŋo yaa nučŋo-i wεi?»

Yesu wuč cira: Mučmei.»

Diilojigāntaamba

yuntaamba-i baa nelle bīncučmba doŋ ta ba tālā ba haa-yuč. Pilati wuč cira: «Baŋ cāl-niŋ ɣ sa nu wεi?» Yesu saa ji seŋ sūnuŋgu yuč. Kuč bir yaŋ aa cu u hučŋga-i.

Belle belle, Yuifu ba kɔrs̄nni tīmmaŋ-ponsaŋ da kuč hi, Pilati ce ba pigāaŋ kasobiloŋo diei u nanna-yuč. A ne da naacolŋo naŋo waa hučŋgu fanġu-na kaso-i-na, u yerre naa silaa du cor. Ba taa ba bī-yo Barabasi. Pilati wuč yuu nučmba-i wuč: «Barabasi-i baa Yesu-i na taara mi nanna hai?» Pilati wuč suyaa wuč nenemunŋgu'i cie ba bel Yesu-i ka hā-yo baa-yo. Uŋ waa tuč ce Yesu āndaanġu-i, u cieŋo puɔr ba ka waŋ baa-yo wuč u baa dii ɬ⁵nuŋgu Yesu āndaanġu-na,

u saa ce bīŋkūŋgu, kere isučengu maŋ curaa u mulāŋ fuč dānsāŋgu-na.

Diilojigāntaamba yuntaamba-i baa nelle bīncučej baa gbo nučmba ta ba kaasiŋ wuč ba nanna Barabasi-i aa ko Yesu-i. Pilati wuč tiraan yuu-ba wuč: «Na taara mi nanna hai ba hāi-i-na?»

Baa cira: «I taara ŋ nanna Barabasi yaa-i!»

Pilati wuč cira: «Aa mi ce Yesu-i niε?»

Baa cira: «Gbu-yo daaŋ-nu!»

Pilati wuč cira: «U gučlaaya bige-i aa na'a mi gbu-yo?»

Baa migāŋj dii kunaŋgu naara wuč: « Gbu-yo daaŋ-nu!
Gbu-yo daaŋ-nu!»

Pilatinj juč da ijieni maara ni kā, wuč ne da fuč jāŋ vakulonj-juuru. Wuč biε hūmma a saar u nammu-i nučmba yaanġa-na aa naa cira: «Da na ko naacolj daayo-i, namaan yuŋ-maama, mi nuŋgu sī.»

Baa siε hiere wuč: «I hūyāa-ma! Diε ko-yo, miε yuŋ-maama-i baa i bisālmba!» Pilati wuč nanna Barabasi-i aa naa ce ba muo Yesu-i da dei aa hā-ba baa-yo wuč ba ka gbu-yo daaŋgu-na.

Ba diyaa hučniŋ-nyantuoluo hā Yesu-i: (Matie 27.27-31)

«..aa baŋ tuure ŋ biεŋo maŋ yaanġa-i, u yerre dii bɔi»

Pilatinj hāa-ba Yesu-i, sorosibaa-ba hūu-yo suur baa-yo cīŋ-hučnja-na aa bī ba nabaamba-i ba jo. Baŋ ciε mafamma-i, baa hiel u joŋgorbaa-ba-i aa dii joŋgorbuč naŋo hā-yo Aa ce hučni sū nyantuoluo a dii u yuŋgu-na aa hā-yo gboruonjuč u nadienġa-na u bella, a ce-yo ɳaa nellentieŋo. Baŋ ciε

mafamma-i, baa ta ba dūuna u yaan̄ga-na ba jaal-o. Ba taa ba nyε-yo'i dumaaŋo-na. Umaŋ duč dūuna wuč: «Yuifu ba nellentie, mi jaala-a-ni!» aa ta ba tu taalni yuč aa ji hūu gboruoŋgu-i u naŋga-na ta ba muo-yo baa-ku. Baŋ gbuu ji nyε-yo ye hučŋgu-na, baa hiel joŋgorbuč-i aa bir dii fuč fereŋ bīmbīnni yaa hā-yo aa kā baa-yo da ba ka gbu-yo daaŋgu-na.

Yesu-i u kuliiŋ-hūmelle-na: (*Matie 27.32*)

«..aa i āmbabalmaŋ malāa ɳ biεŋo maŋ, u yerre dii bɔi»

Baŋ ɳ'a ba hel nellen-
hučŋga-na, baa suu baa
Sireniyieŋo naŋo, ba bī-yo
Simč. Baa guor u tūu
daaŋgu-i.

Yesu kuliiŋgu-i: (*Matie 27.33-56*)

«..aa ɳ biεŋo maŋ kuu kor-e, u yerre dii bɔi»

Ba kaa hi terieŋgu maŋ baŋ
bīŋ-kun̄ «Golgota-i» ku yuŋgu
yaa wuč yukoluoŋ-terieŋgu.
Baa guol gbegege kūŋgu naŋgu
baa duvēŋo a hā Yesu-i wuč u
nyčŋ. Yesu wuč dāa ne aa naa
cira u sīe nyčŋ.

Baŋ juč gbu Yesu-i daaŋgu-na tī, baa ful tieŋa a cal u
joŋgorbaa-ba-i aa naa tīena ta ba niya-yuč.

Baŋ gbuu-yo yuŋgu maŋ nuč-i, bāa²⁷ nyegēŋ-ku jīna u yudčrč-i-
na wuč: «Umaŋ daayo-i Yesu, Yuifu ba nellentieŋo yaa-i.» Baa
bi gbuu cuobaa-ba hāi baa-yo; unaŋo-i u nadienŋga-na unaŋo-i

u nanyučηgu-na.

Hūncortaamba ta ba misīrrā ba yunni-i aa ta ba tuora-yuč. Ba taa ba piiye wuč: «Nučni maŋ ciɛra naŋ gbāa muonu Diilodubuč-i aa ma-yo yinni siei hčlma-na, kor ɳ fere i ne! Da kuč Diiloŋ-Bieŋo yaa nučeo-i, hiire daaŋgu-na i ne!»

Halle Diilojigāntaamba yuntaamba-i baa ānjīnamma pigāataamba-i a naara nelle bīncučmba taa ba bi nyε-yo aa ta ba piiye wuč: «U kuraa banamba-i, ɳga u yaa daayo u siɛ gbāa duč kor u fere! Da kuč u yaa-i Isirahel-baamba nellentieŋo-i, u hiire daaŋgu-na i ne ku yaa i ka suč. Ma sī u haa u naŋga-i Diiloŋo'i nuč-i aa cira fuč Diiloŋ-Bieŋo ke? Da kuč Diiloŋo dčl-o, u kor-o i ne!» Baŋ ɳa naŋ gbuu cuobaa-ba maŋ baa-yo, baa bi kā ba ta ba tuora-yuč hiere.

Bāaŋguŋ juč hi yuhučηga-i hučηgu maŋ nuč-i, ba'a ba ne da teriengu cuure hiere. Ku tīyāa dumei fuč bāaŋgu ji tereŋ. Kuŋ juč tereŋ, Yesu wuč kaasīŋ da gbagaga wuč: «*Eli, Eli, lama sabatani?*» Ku yuŋgu yaa wuč: Diilo, Diilo, bige-i ciɛ ɳ nannamie? Bamaŋ waa, banamba ta ba piiye wuč: «U bī Eli!» Unaŋo pāŋ gbar ka biɛ kānsarma namma a nyiε-ma niisaarniŋ aa ful-ma gboruoŋ-nu a kā baa-ma Yesu nuŋgu-na wuč u mčsūnya. Banamba bir yaŋ aa gbē-yo wuč: «Yaŋ i ne sī Eli ka jo ji kor-o!» Yesu wuč tiraakaa kaasīŋ da gbagaga aa bi pāŋ hūu u fere.

Hčdučηgu fangu-na, kompanja maŋ naa karnu Diilodubuč-i kaa pāŋ taalnu sčmma hāi; a doŋ dčrč-i-na ji hel cicaara-i-na. Hīeŋ maa sagalla; tāŋ niɛ wučra taal hiere, cīncučη aa puur. Bamaŋ waa Diiloŋ-baamba-i aa ku, ba fčŋgūč baa sire. Yesuŋ juč sire, baa hel ba cīncučηa-na ²⁸ suur Yerusalem-i-na. Baŋ suurii, nučmba bči daa-ba.

Sorosibaa-ba maŋ taa ba niya Yesu-i baa ba yuntieŋo-i, baŋ

juč da hīema sagalaaya a naara mamaŋ taa ma ce hiere, korma gbuu bel-ba. Baa ta ba piiye wuc: «Naacolŋ daayo waa Diilonŋ-Bieŋo kelkel!»

Caamba bɔi waa yiéra da yargaa ta ba fara ba ne. Ba yaa naa nyaanu Yesu-i a hel Galile-i-na ji ta ba kāyā-yuč. Maari maŋ taa u hel Magidala-i-na u waa baa-ba, baa u duonjo-i Sake ba nyu-i a naara Sebede cieŋo-i.

4: Macebɔiŋ-maama (*mafamma ce merkiredi baa jumaansi*)

Yesu siire: (*Mati 28.1-8*)

«..aa η bieŋo maŋ yaraa kuliŋgu-i, u yerre dii bɔi»

Yitīenangoŋ juč cor,
Maari maŋ taa u hel
Magidala-i-na, baa u
duonjo-i, baa naar ta ba
kā cīncorre-na. Ba'a ba
ne da hīema sagalaaya
hōduŋgu baa fōŋgūč!
Itieŋo dōrpɔpuɔrbiloŋo

naŋo hiire jo ji būmal tāmpɛlle-i halan-de aa bel nyugūŋ tīena
di dɔrɔ. U taa u caa ḥaa diilonj duč nyiesiŋ uŋ caa dumaa, aa
u joŋgorbaa-ba pusūŋ ḥaa ceikoiŋo. Sorosibaa-ba maŋ taa ba
niya cīncorre-i ba kūčma pāŋ ta ma nyεŋ. Dōrpɔpuɔrbiloŋ wuc
tuč piiye baa caaŋ daaba-i wuc: «Baa na yaŋ korma da-na. Mi
suyaa mię na ji ne Yesu yaa-i. Uu si dii bande-i-na, u siire hel
ḥaa uŋ ḥaa naa waŋ-ma baa-na dumaa. Juč na ji ne, ba ḥaa naa
galla-yuč terienju maŋ nuč-i ku yaa daaku. Biriŋ na kūŋ
donduo na ka tūnu u hāalābiemba-i wuc u siire hel kuomba
hɔlma-na. U taa duč ka cie-na dii Galile, na ka da-yo kusucŋ-
nu'i...»

Caaŋ daaba saa tiraan yiera, baa pāŋ gūunu ta ba gbar ba kūŋ da ba ka wan̄ baŋ kaa da mamaŋ baa hāalābiemba-i. Korma'i daama, hōfēlle-i daade.

Yesu nyugūmma-i: (*Like 24.50-53*)

«..aa ɳ biɛŋo maŋ taa duɔ ka tigiŋ i muntīenammuu-i, u yerre dii bɔi»

Ku huongu-na, Yesu wuɔ ce ba hel Yerusalemu-huɔŋga-na a kā Betani caaŋ-nu. Baŋ kaa hi, wuɔ sire u nammu-i dɔrɔ tuɔ cārā Diiloŋo-i u hā-ba. Ba juɔ'a ba ne da u nyugūŋ dɔrɔ. Baa dūuna jaal-o aa naa ta kūŋ, ba hōmmu gbuu fē da yogogo.

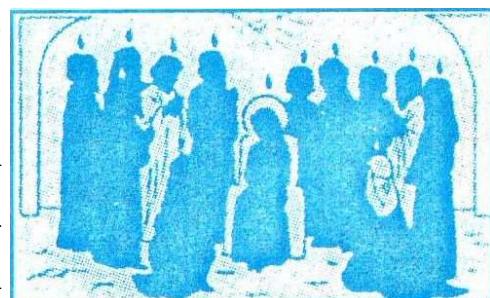

Baŋ birii kūŋ ba saa ta ba naa Diilodubuɔ-i-na; ba taa ba kā ba jaal Diiloŋo-i.

Diiloŋ-Yalle jomma-i: (*Pɔpuɔr. 2.1-13*)

«..aa ɳ biɛŋo maŋ saaŋ Diiloŋ-papāmuŋgu-i hā-ye, u yerre dii bɔi»

Pāntekɔti-yiŋgu-na, Diiloŋ-dūŋ-baamba waa tigiŋ hiere terduŋ-nu. Ba juɔ'a ba ne da ijieni naŋ temma hilaa dɔrɔ-i-na ɳaa fafalmu, a jo ji yu baŋ waa dūŋgu maŋ nuɔ-i. Ba'a ba tiraan ne, a da dāamu nammu calnu mu haa ba yunni-na. Diiloŋ-Yalle pāŋ yu ba hōmmu-i a ce ba doŋ ta ba piiye niertīmma.

A ne da Yuifubaa-ba maŋ wuɔyaŋ ba Diiloŋ-hūmelle-i ba fōŋgūɔ baa hilaa nilεiŋa-na jo Yerusalemu-i-na yibieŋa faŋa-

na. Baa tīena ji nu ijien daani-i, baa sire gbar kā ka yu. Bamañ waa hiere, nelieñjo nelieñjo u nuç Yesu pçpuçrbiemba piiye fuç fereñ nelma-i. Kuç cu ba hōmmu-i, baa ta ba piiye wuç: «Ma sī Galiletaamba-i daaba-i hiere ke? Ba cie ta ba nu i nelma-i hiere ba wañ-ma baa-ye?...» Kuç ce-ba gþere, ba sa suç bañ jþoguçj mamañ. Baa ta ba yuu ba-naa wuç: «Nel hama-i temma-i dumande-i?» Banañ baa bir yañ aa ta ba nyε pçpuçrbiemba-i wuç ba nyuçj kolma.

Maari tamma-i: (*Ämpigäama* 12.10-16)

«..aa ñ bieñjo mañ hāa-ni muntīenammu dɔrɔ-i-na, u yerre dii
bɔi»

Mie mi ne da molo piiye dɔrɔ-i-na da gbagaga wuç: «Fiefie fuç, i kuraa. I Diiloñjo pigāañ u fñgñtesínni-i baa u nellentesínni-i. Diiloñ unj saañ Koñkortienjo mañ, fñgñtesínni dii u nañ-na.

I Bigäaräño mañ taa u cäl i baamba-i bāañgu-i baa isuñgu-i Diiloñjo yañaña-na, ba duçnya-yuç dɔrɔ-i-na. Tūmbiloñjo tāmma-i baa Diiloñ-nelma mañ hilaa i baamba nunni-na, ma yaa cie ba yar-o. Ba hīerā kuliiñgu-i ñaa ku sa jañ-ba. Namaa namañ dii dɔrɔ-i-na hiere, taa na nyε. Ñga namaa namañ dii hīema-na sūlma haraa-nei!

Bigäaräño hiiriye kā na wulaa baa hōdulle, u suyaa wuç u yinni saa tīe bɔi.»

Uñ juç'a u ne da u fere hīema-na, wuç sire cu cehuonaciëjo huoñ-nu. Baa hā cehuonaciëjo-i kuçcurç būncemmu hāi, u yuul ka diire dii hīej-nu bañ tigiiñ teriengu mañ hā-yo u duç

ka tīena ce bieŋa siei temma Bigāarāŋo baa da u yufelle. Uŋ yuulii ka diire dumaaŋo-na, Bigāarāŋo wuosa hūmma, maa pāŋ ce nuoraan̄gu ta ku būŋ da ku ka wuo-yo. Hīema yaŋ-yo aa yiernu hūŋ daama yaan̄ga-na, maa būŋ jo ji suur hiere. Hīema bir suuye.

Maari pāmما-i dɔrɔ-i-na: (*Āmpigāama* 12.1-3)

«..aa ŋ bieŋo maŋ cie ŋ da yerre a yaŋ caamba-i hiere, u yerre
dii bɔi»

Ku huon̄gu-na, miɛ mi ne da
gbere naŋ temma dɔrɔ-i-na:
cieŋo naŋo. Uu naa dii
bāanyufelle-i joŋgor temma,
aa haa u gbeini-i ceiŋo-na
aa dii nyantuoluo baa
mœŋja cīncieluo baa a hāi
yuɔ. Kusūŋgu waa-yuɔ a hi homma. Kuŋ bilaa-yo ta ku jaŋ-
yo, wuɔ tuɔ kaasīŋ.

Miɛ mi ne tira da gbere naŋo dɔrɔ-i-na: Jūŋo naŋo da dāa
baa yunni niehāi baa yieŋa cīncieluo! Nyantuolbaa-ba waa u
yunni-na hiere.

